

Sygn. akt III AUa 861/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2018 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSA Maria Pietkun spr.

Sędziowie: SSO del. Izabela Głowacka-Damaszko

SSA Irena Różańska-Dorosz

Protokolant: Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2018 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z odwołań (...) Sp. z o.o. we (...) Sp. z o.o. we W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

przy udziale N. D., M. P. (1)

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji (...) Sp. z o.o. we W.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 1 marca 2018 r. sygn. akt VIII U 1094/17

I. oddala apelację,

II. zasądza od (...) Sp. z o.o. we W. na rzecz strony pozwanej kwotę 480 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 1 marca 2018 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił odwołania (...) spółki z o.o. we (...) spółki z o.o. we W. od decyzji strony pozwanej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych O/W. i zasądził na rzecz strony pozwanej od (...) sp. z o.o. kwotę 360,- zł, a od (...) sp. z o.o. kwotę 540,- zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Rozstrzygnięcie to oparł Sąd Okręgowy na następujących ustaleniach:

(...) spółka z o.o. z siedzibą we W., przy ul. (...), wpisana została do Krajowego Rejestru Sądowego Rejestru Przedsiębiorców w dniu 5 września 2001 r. Do przedmiotu działalności spółki należy m.in. sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana, wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi, magazynowanie i przechowywanie towarów, wynajem i dzierżawa maszyn i urządzeń biurowych, włączając komputery. (...) sp. z o.o. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zajmuje się: produkcją papierowych artykułów piśmiennych,

produkcją papieru drukarskiego i piśmiennego do osobistego użytku oraz handlem hurtowym materiałami biurowymi posiadając markę rozpoznawalną na terenie całego kraju.

(...) sp. z o.o. z siedzibą we W., przy ul. (...), posiadająca magazyn na ul. (...) we W. oraz biuro handlowe na ul. (...), a terenem jej działalności jest również W.. W ramach prowadzonej działalności gospodarczej zajmuje się sprzedażą detaliczną artykułów piśmiennych oraz sprzedażą detaliczną artykułów i sprzętu biurowego.

Spółka (...) jako zleceniodawca zawarła w dniu 1 stycznia 2011 r. ze spółką (...) jako zleceniobiorcą umowę o świadczenie usług, polegającą na wydawaniu gazetek reklamowych, katalogów, ulotek, kalendarzy, prospektów, przygotowaniu i prowadzeniu kolejnych edycji akcji (...), bieżącej obsłudze strony internetowej, przygotowaniu i prowadzeniu akcji marketingowych, innych usług marketingowych wynikających z uzgodnionego między stronami Planu Marketingowego.

Spółka (...) jako zleceniobiorca zawarła także w dniu 1 stycznia 2011 r. umowę ze spółką (...) jako zleceniodawcą o świadczenie usług w zakresie pełnej obsługi księgowej związanej z prowadzoną przez zleceniodawcę działalnością gospodarczą. W szczególności zobowiązano się do świadczenia usług takich jak: prowadzenie wszystkich rejestrów, ksiąg, rejestrowanie faktur kupna i sprzedaży, dokonywanie uzgodnień bankowych, terminowego sporządzania i przysyłania do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wszelkich deklaracji, informacji i wniosków, w związku z posiadaniem przez zleceniobiorcę statusu Zakładu Pracy Chronionej, sporządzanie list płac dla pracowników, obsługi kadrowej pracowników i zleceniobiorców.

Spółka (...) zawarła w dniu 1 stycznia 2012 r. umowę o świadczenie usług magazynowych ze spółką (...). W § 1 umowy określono, że (...) posiada wiedzę, środki techniczne oraz personel umożliwiający świadczenie usług, o którym mowa w § 2. Przedmiotem umowy jest świadczenie przez (...) kompleksowych usług magazynowych na rzecz (...). W ramach tejże umowy (...) zobowiązało się do wykonywania takich działań jak: przyjmowanie na magazyn towarów handlowych będących własnością (...) i ich prawidłowe magazynowanie, wydawanie z prowadzonego magazynu towarów handlowych dla klientów (...), wykładanie towaru, eksponowanie go na półkach, utrzymywanie porządku, konfekcjonowanie, etykietowanie oraz pakowanie towarów, sprawowanie nadzoru jakościowo-ilościowego przy przyjęciu i wydawaniu towarów handlowych, prowadzeniu szczegółowej ewidencji magazynowo towarowej, przyjmowaniu w imieniu (...) reklamacji wydanych towarów handlowych. Ponadto spółka (...) zobowiązała się do współdziałania ze spółką (...) w celu wykonywania przez nią kompleksowych usług magazynowych.

Spółka (...) wystawiała faktury dla (...) dotyczące wykonanych usług: magazynowych, księgowych i marketingowych, a także obsługi punktu gastronomicznego. Umowy zawarte między spółkami - wnioskodawcami o współpracy noszą znamiona tzw. Leasingu pracowniczego.

Osoby świadczące pracę w ramach umów zlecenia zawartych z płatnikiem składek spółką (...) były jednocześnie zatrudnione na podstawie umowy o pracę w spółce (...).

Ubezpieczona N. D. była zatrudniona na podstawie umowy o pracę w spółce (...) na stanowisku pracownika magazynowego, a następnie w dziale promocji i reklamacji na hali sprzedaży. W ramach umowy z (...) była kierowana do Pracy w (...) Sp. z o.o. w ramach umowy zlecenia i wykonywała inne czynności niż te, którymi zajmowała się w ramach umowy o pracę z (...) sp.z o.o. Umowę zlecenie ze Spółką (...) zawarła w dniu 09.12.2013 r., zajmowała się organizowaniem pracy związanej z wykonywaniem prac magazynowych- naprawą towaru uszkodzonego, czyszczeniem towaru. Termin zakończenia tej umowy został określony przez strony jako 16.05.2014 r. W związku z zawarciem umowy zlecenia ubezpieczona złożyła oświadczenie, że jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę w Spółce (...) z wynagrodzeniem miesięcznym powyżej wynagrodzenia minimalnego. Magazyny (...) były usytuowane koło siebie ale w osobnych miejscach a ona mniej więcej wiedziała, której Spółki towar jest w danym miejscu. Technicznie wyglądało to tak, że po zakończeniu dnia pracy w (...) przechodziła do innej części hali i tam realizowała umowę zlecenia z H.. Umowę zlecenia wykonywała po godzinach pracy w (...) bądź w soboty. Praca ta była świadczona nieregularnie, nie było listy obecności. Umowę z H. przedłożyła uczestniczce do podpisania, kadrowa.

Ubezpieczony M. P. (1) jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę w spółce (...) sp. z o.o. na stanowisku spedytora i zajmuje się wysyłką towaru do klienta. Zajmuje się wysyłaniem przesyłek, kontroli prawidłowości wysyłki, ustalenie przyczyn niedostarczenia przesyłki. Towar należący do Spółki (...) charakteryzuje się posiadaniem logo (...).

Ubezpieczony miał zawartą za okres od stycznia do maja 2014 r. w okresie od 07.01.2014 r. do 23.05.2014 r.) umowę zlecenia w spółce (...) sp. z o.o. Dla (...) segregował towar np. wyegzekwowany za długi. Oceniał czy towar ten nadaje się do odsprzedaży, czy opakowanie jest nieuszkodzone. Zgodnie z zawartą umową zlecenia miał wykonywać pomocnicze prace magazynowe i naprawę towaru uszkodzonego. Odebranie jego pracy w ramach zlecenia odbywało się w ten sposób, że zgłaszał A. Z. wykonanie pracy a Pan Z. oceniał prawidłowość kwalifikacji. Uczestnik rozróżniał czym towarem zajmuje się. Umowę zlecenia wykonywał w tym samym miejscu i hali co umowę o pracę z (...), po godzinach pracy w (...) sp. z o.o.

Przy tak poczynionych ustaleniach faktycznych Sąd Okręgowy uznał, że odwołania płatników składek nie są zasadne i podlegają oddaleniu.

W ocenie Sądu I instancji, spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy ubezpieczeni N. D. i M. P. (1) w ramach umowy zlecenia zawartej z (...) sp. z o.o. w rzeczywistości świadczyli pracę na rzecz (...) sp. z o.o., z którą to spółką byli związani umowami o pracę.

Przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, dla potrzeb tej ustawy formułują własną definicję legalną terminu „pracownik”. Zgodnie z tą definicją, pracownikiem w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest: osoba pozostająca w stosunku pracy oraz osoba wykonująca wykonywającą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy (art. 8 ust. 2a).

Sąd Okręgowy przytoczył prezentowany w orzecznictwie pogląd zgodnie z którym zwrot „działać na rzecz” użyty został w art. 8 ust. 2a u.s.u.s. w innym znaczeniu, niż w języku prawa, w którym działanie „na czyjąś rzecz” może się odbywać w wyniku istnienia określonej więzi prawnej (stosunku prawnego).

Pracodawca w wyniku umowy o podwykonawstwo przejmuje w ostatecznym rozrachunku rezultat pracy wykonanej na rzecz zleceniodawcy, przy czym następuje to w wyniku zawarcia umowy zlecenia/świadczenia usług z osobą trzecią oraz zawartej umowy cywilnoprawnej między pracodawcą i zleceniodawcą. Jednocześnie według art. 17 ust 1 ww. ustawy, składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz chorobowe za ubezpieczonych, o których mowa w art. 16 ust. 1-3, 5, 6 i 9-12, (w tym zleceniobiorców) obliczają, rozliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu w całości płatnicy składek.

Z kolei zgodnie z art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a, d-i i pkt 3 i 11, stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób, z zastrzeżeniem ust. 5, 6 i 10.

Mając na uwadze przytoczone powyżej regulacje prawne, mające w sprawie zastosowanie, wskazał Sąd Okręgowy, że kwestia objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi pracownika wykonującego pracę w ramach umowy zlecenia/świadczenia usług z osobą trzecią, kiedy jednocześnie związany jest umową o pracę z podmiotem, który w wyniku umowy o podwykonawstwo (lub innej umowy cywilnoprawnej o podobnym charakterze) przejmuje w ostatecznym rozrachunku rezultat pracy wykonanej na rzecz zleceniodawcy - przez pracodawcę (jako płatnika składek) nie budzi żadnych wątpliwości. Kwestia dotycząca zasad podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym osób wykonujących jednocześnie pracę w oparciu o umowę zlecenia oraz umowę o pracę, w opisanej wyżej konfiguracji, była już niejednokrotnie przedmiotem rozpoznania przez sądy powszechne. W jednym z wielu orzeczeń Sąd Najwyższy

(por. wyrok z dnia 23 maja 2014 r., II UK 445/13, LEX 1475168) wskazał, że umowy cywilnoprawne wymienione w art. 8 ust. 2a u.s.u.s. (także w jej art. 9 ust. 1) nie stanowią samodzielnych tytułów obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym pracownika. W takiej sytuacji nie dochodzi również do zbiegu tytułów ubezpieczenia społecznego w rozumieniu art. 9 tej ustawy. Norma art. 8 ust. 2a - poprzez wykreowanie szerokiego pojęcia "pracownika" - stworzyła szeroką definicję pracowniczego tytułu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Tytułem tym jest łączący pracodawcę z pracownikiem stosunek pracy oraz dodatkowo umowa cywilnoprawna zawarta przez pracownika z pracodawcą lub zawarta z osobą trzecią, ale wykonywana na rzecz pracodawcy. Konsekwencje prawne na gruncie ustawy systemowej, wynikające z realizacji takich umów, muszą być takie same, co oznacza, że dla celów ubezpieczeń społecznych zarówno wykonywanie pracy na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą, jak i zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, jest traktowane tak jak świadczenie pracy w ramach klasycznego stosunku pracy łączącego jedynie pracownika z pracodawcą.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd Okręgowy uznał, że przedmiot umów zlecenia zawartych przez spółkę (...) z N. D. i M. P. (1) był w zasadzie tożsamy bądź bardzo podobny z zakresem obowiązków wykonywanych w ramach umowy o pracę zawartej przez tych ubezpieczonych ze spółką (...). Jednocześnie spółka (...) zawarła ze spółką (...) umowę w zakresie świadczenia usług księgowych oraz umowę o świadczenie usług na czas nieokreślony w zakresie wykonania czynności marketingowych i magazynowych. Wynagrodzenie z tytułu realizacji tych umów przez pracowników (...) otrzymywała ta właśnie spółka. Dodać również wypada, że towar obu spółek, był usytuowany w jednym magazynie, a rozróżniano go przede wszystkim po logo spółki (...). Umowa ze spółką (...) była wykonywana po godzinach pracy w (...) albo w wolne dni.

Sąd Okręgowy po dokonaniu szczegółowej analizy stanu faktycznego sprawy, przepisów prawa mających zastosowanie w sprawie stwierdził, że w przedmiotowej sprawie zastosowanie ma art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. W ocenie Sądu, ubezpieczone wykonujące czynności w ramach nawiązanych umów cywilnoprawnych ze spółką (...), wykonywały jednocześnie pracę na rzecz swojego pracodawcy - spółki (...), która to uzyskiwała rezultaty tej pracy. Należy stwierdzić, że zawarcie umowy cywilnoprawnej było swego rodzaju sztucznym wybiegiem w ramach swobody decyzyjnej podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą - jednak de facto prowadzącym do obniżenia kosztów pracy, obciążających spółkę (...), umożliwiając jednocześnie ubezpieczonym dodatkowe zarobkowanie.

Zakres świadczeń w ramach zawartych przez ubezpieczone umów zlecenia mieścił się w istocie w ramach obowiązków pracowniczych łączących je ze spółką (...). W ocenie Sądu Okręgowego, nie było realnej potrzeby zawierania dodatkowej umowy zlecenia. W istocie przedmiot umów obejmował wiedzę i doświadczenie, jakie ubezpieczeni nabyli w związku z zatrudnieniem w (...) i za zgodą pracodawcy mieli oni wykonywać umowę zlecenia na rzecz spółki (...), a w konsekwencji na rzecz spółki (...). Praca na rzecz obu spółek odbywała się przy ul. (...) we W.. Tym bardziej zauważyć należy, że obie spółki zawarły trzy umowy dotyczące wzajemnej współpracy, a były to umowy: zawarte w dniu 1 stycznia 2011 r. z aneksami, z których jedna dotyczyła obsługi księgowej, a druga świadczenia usług oraz trzecia z 1 stycznia 2012 r. z aneksami dotycząca świadczenia usług magazynowych.

W ramach realizacji tych właśnie umów zatrudniani byli pracownicy spółki (...). Sąd Okręgowy, mając na uwadze zawarte umowy o współpracy przez spółki (...) i (...), a także fakt, że ubezpieczeni wykonywali w ramach zawartych umów zlecenia prace tożsame z pracami wykonywanymi ze stosunku pracy, w tym samym czasie i w tym samym miejscu, a nadto nadzorowane były przez jedną i tą samą osobę działającą na rzecz obu spółek - praca ubezpieczonych wykonywana w ramach umów zlecenia zawartych ze spółką (...) była świadczona także na rzecz i w interesie spółki (...).

Odnosząc się do zarzutów płatnika składek naruszenia, przy wydaniu zaskarżonej decyzji przepisów kodeksu postępowania administracyjnego, Sąd Okręgowy wskazał, że w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zastosowanie znajdują przepisy kodeksu postępowania cywilnego, a nie przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. Postępowanie sądowe w sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych skupia się więc na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego i kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania, pozostaje poza przedmiotem tego postępowania.

Wobec powyższego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł o oddaleniu odwołań. Orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego wydano w oparciu o przepis art. 98 k.p.c. w zw. § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804 ze zm.).

Wyrok ten zaskarżyła apelacją spółka (...) zarzucając:

- naruszenie przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że ubezpieczone J. O. i M. C. w ramach umów zlecenia zawartych ze spółką (...) wykonywali pracę na rzecz swojego pracodawcy, z którym pozostawali w stosunku pracy, tj. z (...) sp. z o.o. i w konsekwencji ustalenie, że uzyskany przez ubezpieczone przychód z umów zlecenia należy uwzględnić w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ubezpieczonych jako pracowników (...), podczas gdy w rzeczywistości jedynym beneficjentem pracy ubezpieczonych świadczonej na podstawie umów zlecenia był ich zleceniodawca, tj. (...) sp. z o.o., a co za tym idzie brak jest przesłanek do uznania ubezpieczonych za pracowników w świetle przepisu art. 8 ust. 2 w/w ustawy z tytułu świadczenia pracy na podstawie umów zlecenia zawartych ze spółką (...);
- naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:
  - a) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia polegający na uznaniu, iż zakres świadczeń w ramach zawartych przez ubezpieczone umów zlecenia mieścił się w ramach obowiązków pracowniczych wynikających z umów o pracę ze spółką (...), a co za tym idzie czynności wykonywane w ramach umowy zlecenia mogły być świadczone w ramach zawartych umów o pracę, podczas gdy obowiązki te nie pokrywały się nawet w najmniejszym zakresie, dotyczyły innych klientów i innych towarów, a przede wszystkim czynności zlecone na podstawie umów zlecenia nie były objęte zakresem umów o współpracy zawartych pomiędzy spółkami (...) i (...),
  - b) w ramach realizacji umów o współpracy w zakresie obsługi księgowej, magazynowej i marketingowej zatrudniani byli pracownicy (...) w tym ubezpieczone, co miaoby sugerować, iż ubezpieczone zostały zatrudnione w spółce (...) wyłącznie w celu wywiązania się przez (...) wobec (...) z obowiązków przyjętych na podstawie umów o współpracy, co stoi w jawnej sprzeczności z treścią umów o pracę i umów zlecenia ubezpieczonych, objętych wykazem pracowników (...), biorących udział w realizacji umów o współpracy, zaś nade wszystko pomija bardzo istotny fakt, iż podmioty działalności obu spółek nie pokrywają się ze sobą, a obie spółki oprócz działalności objętej umowami o współpracy, prowadzą szereg innych działalności, co do których druga ze spółek nie jest w żaden sposób angażowana.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżąca spółka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w części, tj. w zakresie pkt I i III, poprzez uwzględnienie odwołań wnioskodawcy i zmianę zaskarżonych decyzji w całości poprzez orzeczenie, że do podstawy wymiaru składek ubezpieczonych N. D. i M. P. (1) nie podlegają wliczeniu wynagrodzenia uzyskane z tytułu zlecenia zawartych przez ubezpieczone z (...) sp. z o.o. ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w części, tj. co do pkt, I w zakresie dotyczącym oddalenia odwołań (...) sp. z o.o. oraz co do pkt, III i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od strony pozwanej na rzecz wnioskodawcy kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, za obie instancje.

Strona pozwana w odpowiedzi na apelację wносиła o jej oddalenie i zasądzenie od skarżącej kosztów z postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja odwołującej się spółki jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Przedmiotem sporu w sprawie jest podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne N. D. i M. P. (1), jak również podmiot zobowiązany do opłacenia owych składek, za okres wykonywania pracy na podstawie umowy o pracę w spółce (...) spółce z o.o. we W. i jednocześnie wykonywanie umów cywilnoprawnych do których znajdują zastosowanie przepisy o zleceniu, a zawartych z (...) spółką z o.o. we W.. Wyjaśnienia wymagała kwestia, czy ubezpieczeni w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach w ramach umowy zawartej ze spółką nie będącą ich pracodawcą mogą zostać uznani za pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W zakresie zarzutu skarżącego dotyczącego naruszenia art. 8 ust. 2a ustawy systemowej Sąd Apelacyjny ocenił, że jest on nieuzasadniony. Zważyć bowiem należy, że zgodnie z treścią tego przepisu, za pracownika uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. W judykaturze prezentowane jest jednolite stanowisko, z którego wynika, że art. 8 ust. 2a ustawy systemowej rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie dotyczy sytuacji, gdy praca wykonywana jest na podstawie jednej z wymienionych w tym przepisie umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy lub gdy praca jest wykonywana na podstawie umowy prawa cywilnego zawartej z osobą trzecią, ale praca jest wykonywana na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. W sprawie zachodzi ta ostatnia wersja, kiedy umowa cywilna została zawarta z podmiotem trzecim. Pojęcie pracownika w rozumieniu powyższego unormowania ma szerszy zakres znaczeniowy niż pojęcie pracownika w rozumieniu przepisów prawa pracy (art. 2 Kodeksu pracy i art. 22 § 1 k.p.) i obejmuje również osoby wykonujące pracę na podstawie umów cywilnoprawnych w sytuacji, gdy umowę tę zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach tej umowy wykonują pracę na rzecz tego pracodawcy, choćby umowa cywilnoprawna została zawarta z osobą trzecią (vide: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 18 października 2011 r., sygn. akt III UK 22/11, OSNP 2012/21-22/266, uchwała SN z 2 września 2009 r., sygn. akt II UZP 6/09, OSNP 2010/3-4/46). Objęcie definicją pracownika dla potrzeb prawa ubezpieczeń społecznych, nie tylko pracowników w znaczeniu, jakie temu pojęciu nadają przepisy kodeksu pracy, ale także osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych (agentów, zleceniobiorców, wykonawców dzieła) oznacza jednocześnie rozszerzenie pracowniczego tytułu obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, co wpływa na sposób ustalania podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie. Hipotezą normy prawnej wynikającej z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej objęte są dwa rodzaje relacji pomiędzy zainteresowanymi podmiotami. Pierwszą jest sytuacja, gdy oba stosunki (pracowniczy i cywilnoprawny) dotyczą tych samych podmiotów jednocześnie występujących wobec siebie w roli pracodawcy – zleceniodawcy i pracownika - zleceniobiorcy, drugą zaś sytuacja, gdy na istniejący stosunek pracy „nakłada się” na stosunek cywilnoprawny między pracownikiem i osobą trzecią, na podstawie którego pracownik wykonuje pracę na rzecz pracodawcy w ramach łączącej pracodawcę z osobą trzecią (zleceniodawcą) umownej więzi prawnej. W tym ostatnim przypadku pracodawca jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika – zleceniobiorcę, bez względu na to, czy w trakcie jej wykonywania pracownik pozostawał pod faktycznym kierownictwem pracodawcy i czy korzystał z jego majątku. Z regulacją art. 8 ust. 2a ww. ustawy koresponduje unormowanie art. 18 i art. 20 ust. 1 tej ustawy dotyczące problematyki podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Skoro bowiem w sytuacjach, do których odnosi się art. 8 ust. 2a ustawy systemowej mamy do czynienia z jednym, szeroko ujętym pracowniczym tytułem obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, to konsekwentnie w art. 20 ust. 1 tej ustawy nakazano w stosunku do tych ubezpieczonych uwzględnienie w podstawie wymiaru składek również przychodu z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Zatem w przypadku pracowników, o których mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi łączny przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy oraz umów cywilnoprawnych. Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy systemowej, na płatniku (na pracodawcy) spoczywa obowiązek obliczania, rozliczania i przekazywania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W odniesieniu do pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie uwzględnia się w podstawie wymiaru

składek z tytułu stosunku pracy. Pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien więc zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Taki sam sposób postępowania dotyczy także sytuacji, gdy umowa cywilnoprawna została zawarta z innym podmiotem (osobą trzecią), lecz praca w jej ramach jest wykonywana na rzecz pracodawcy, gdyż obowiązki płatnika powinny obciążać podmiot, na rzecz którego praca w ramach umowy cywilnoprawnej jest faktycznie świadczona i który w związku z tym uzyskuje jej rezultaty, unikając obciążeń i obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy (vide: wyroki SN z 14 stycznia 2010 r., sygn. akt I UK 252/09, LEX nr 577824 i z 22 lutego 2010 r., sygn. akt I UK 259/09, LEX nr 585727).

Przy czym należy nadmienić, że przepis art. 8 ust. 2a ustawy systemowej stanowi o wykonywaniu pracy na rzecz pracodawcy, z którym dany ubezpieczony pozostaje w stosunku pracy, nie zaś o wykonywaniu pracy „na korzyść” tego pracodawcy ani też „wyłącznie na rzecz” pracodawcy. Powyższe oznacza, że nie można wykluczyć zastosowania przepisu art. 8 ust. 2a ww. ustawy w sytuacji, gdy pracodawca nie uzyskuje bezpośrednio korzyści z wykonywania przez ubezpieczonego pracy w ramach umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, ani też w sytuacji, gdy ubezpieczony pracę tę wykonuje zarówno na rzecz pracodawcy, jak i na rzecz podmiotu, z którym zawarł umowę agencyjną, umowę zlecenia lub zbliżoną rodzajowo umowę o świadczenie usług. Nadto, bez znaczenia pozostaje czas realizacji tych umów, czy pracodawca toleruje ich wykonywanie częściowo lub całkowicie w czasie pracy, czy też po godzinach zatrudnienia pracowniczego, podobnie, czy przedmiotem obowiązków objętych umową cywilnoprawną są czynności tożsame z obowiązkami pracowniczymi, czy odrębne. Jedynym wyznacznikiem zastosowania skutków z art. 8 ust. 2a powołanej ustawy systemowej jest wykonywanie umowy cywilnoprawnej na rzecz pracodawcy.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że N. D. i, w ramach umowy zlecenia zawartej z (...) spółką z o.o. we W. M. P. (1) segregował towar wyegzekwowany za długi, oceniał czy jest uszkodzony, wykonywała pomocnicze prace magazynowe i naprawę towaru uszkodzonego. N. D. również w ramach umowy cywilnoprawnej zajmowała się wykonywaniem prac magazynowych, w tym naprawą uszkodzonego towaru, jego czyszczeniem. Na podstawie umowy o pracę była zatrudniona jako pracownik magazynowy, a M. P. – jako spedytor i zajmował się wysyłką towarów do klientów. Każda z tych umów zlecenia, czy stosunek pracy odpowiednio zawarte były z odrębnymi spółkami. skarżący zdaje się jednak w ogóle nie zauważać, że na gruncie niniejszej sprawy obie spółki były powiązane umowami o współpracy, szczegółowo opisanymi w poprawnych ustaleniach sądu pierwszej instancji, w szczególności dotyczy to umowy o świadczenie usług magazynowych. Skarżąca zawarła w dniu 1 stycznia 2012 r. umowę o świadczenie usług magazynowych ze spółką (...), w której określono, że (...) posiada wiedzę, środki techniczne oraz personel umożliwiający świadczenie usług, zaś przedmiotem umowy było świadczenie przez (...) kompleksowych usług magazynowych na rzecz (...). W ramach tejże umowy (...) zobowiązało się do wykonywania takich działań jak: przyjmowanie na magazyn towarów handlowych będących własnością (...) i ich prawidłowe magazynowanie, wydawanie z prowadzonego magazynu towarów handlowych dla klientów (...), wykładanie towaru, eksponowanie go na półkach, utrzymywanie porządku, konfekcjonowanie, etykietowanie oraz pakowanie towarów, sprawowanie nadzoru jakościowo-ilościowego przy przyjęciu i wydawaniu towarów handlowych, prowadzeniu szczegółowej ewidencji magazynowo-towarowej, przyjmowaniu w imieniu (...) reklamacji wydanych towarów handlowych. Ponadto spółka (...) zobowiązała się do współdziałania ze spółką (...) w celu wykonywania przez nią kompleksowych usług magazynowych. Spółka (...) wystawiała faktury dla (...) dotyczące wykonanych usług: magazynowych, księgowych i marketingowych. Umowy zawarte między spółkami - wnioskodawcami o współpracy noszą znamiona tzw. leasingu pracowniczego.

Jednocześnie przedmiotowa umowa o współpracy obu spółek stały się częścią przedmiotu działalności spółki (...), za realizację których to zobowiązań przewidziane było wynagrodzenie. Skoro do realizacji zawartych umów ze spółką (...), spółka (...) korzystała z własnych pracowników, zawierając z nimi umowy cywilnoprawne, to w ocenie Sądu Apelacyjnego, jest to klasyczny przypadek odpowiadający dyspozycji normy art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Dla realizacji przedmiotu zawartej umowy o współpracy, spółki korzystały z pracy pracowników jednej z nich, a (...) oferująca usługi własnych pracowników realizowała umowę o świadczenie szeroko rozumianych usług magazynowych

na rzecz H.. W okolicznościach sprawy owe umowy cywilnoprawne nie zostały zawarte z osobami z zewnątrz, ale z pracownikami kooperującej spółki, co nie zwalniało osiąganych przychodów z umów zlecenia od oskładkowania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, okoliczność podkreślana przez Sąd Okręgowy, iż zakres obowiązków pracowniczych ubezpieczonych i wykonywanych na podstawie umowy cywilno – prawnej był tożsamy, nie ma istotnego znaczenia, w kierunku oceny zaistnienia przesłanek z art. 8 ust. 2 a ustawy systemowej. Decydujące znaczenie ma wykonywanie tych czynności w realizacji kontraktu zawartego przez pracodawcę z (...) spółką z o.o., dla wykonania którego zawierano umowy zlecenia, a realizacja owego porozumienia zapewniała przychody firmie (...) w ramach jej działalności.

Uwzględniając przytoczone wyżej regulacje prawne mające w sprawie zastosowanie, jak również utrwalone stanowisko judykatury, wskazać należy, że nie budzi wątpliwości kwestia objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi pracownika wykonującego pracę w ramach umowy zlecenia/świadczenia usług z osobą trzecią, kiedy jednocześnie związany jest umową o pracę z podmiotem, który w wyniku umowy o podwykonawstwo (lub innej umowy cywilnoprawnej o podobnym charakterze) przejmuje w ostatecznym rozrachunku rezultat pracy wykonanej na rzecz zleceniodawcy - przez pracodawcę (jako płatnika składek). W wyroku z dnia 23 maja 2014 r., II UK 445/13 (LEX 1475168) Sąd Najwyższy wskazał, że umowy cywilnoprawne wymienione w art. 8 ust. 2a u.s.u.s. (także w jej art. 9 ust. 1), nie stanowią samodzielnych tytułów obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym pracownika. W takiej sytuacji nie dochodzi również do zbiegu tytułów ubezpieczenia społecznego w rozumieniu art. 9 tej ustawy. Norma art. 8 ust. 2a - poprzez wykreowanie szerokiego pojęcia "pracownika" - stworzyła szeroką definicję pracowniczego tytułu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Tytułem tym jest łączący pracodawcę z pracownikiem stosunek pracy oraz dodatkowo umowa cywilnoprawna zawarta przez pracownika z pracodawcą lub zawarta z osobą trzecią, ale wykonywana na rzecz pracodawcy. Określone hipotezą normy art. 8 ust. 2a dwie sytuacje faktyczne, w jakich może się znaleźć osoba, do której przepis ten jest adresowany (pracownik wykonujący pracę na podstawie wymienionych umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą oraz umów cywilnoprawnych zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca jest świadczona na rzecz pracodawcy), mają równorzędny charakter z punktu widzenia skutków opisanych w art. 8 ust. 2a. Konsekwencje prawne na gruncie ustawy systemowej, wynikające z realizacji takich umów, muszą być takie same, co oznacza, że dla celów ubezpieczeń społecznych zarówno wykonywanie pracy na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą, jak i zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, jest traktowane tak jak świadczenie pracy w ramach klasycznego stosunku pracy łączącego jedynie pracownika z pracodawcą.

W świetle powyższego podniesiony w apelacji zarzut naruszenia prawa materialnego nie zasługuje na uwzględnienie, a przytoczone argumenty wybiórczo odnoszą się do skutków realizacji umowy zlecającej spółce (...) obsługę magazynową, w oderwaniu od uprzedniej umowy spółek w zakresie współpracy w tej kwestii.

Nietrafny okazały się zatem również zarzut błędu w ustaleniach faktycznych Sądu I instancji. Błąd w ustaleniach faktycznych zachodzi wówczas, gdy dochodzi do ewidentnej sprzeczności ustaleń faktów dokonanych przez Sąd z zebrany materiał dowodowy. Zarzut ten polega na wadliwych ustaleniach stanu faktycznego w porównaniu do przeprowadzonych dowodów, czyli powinien dotyczyć sytuacji, gdy ustalenie sądu w zakresie stanu faktycznego jest nie do pogodzenia z przeprowadzonymi dowodami. Wbrew postawionemu zarzutowi, ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji były zgodne z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie, czemu Sąd dał wyraz w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku – powołując konkretne dowody, które przypisał do konkretnych ustalonych przez siebie faktów. Sąd Okręgowy prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, nie naruszając granic zastrzeżonych dla swobodnej oceny materiału dowodowego (art. 233 § 1 k.p.c.) i na tej podstawie wydał trafne rozstrzygnięcie, znajdujące uzasadnienie w całości sprawie oraz treści obowiązujących przepisów.

Pozostałe zarzuty odwołującej się spółki dotyczące ustaleń faktycznych Sądu I instancji skupiały się w istocie wokół problemu wykładni art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, tj. oceny, czy praca N. D. i M. P. (1) była wykonywana „na rzecz” swojego pracodawcy, o czym była mowa we wcześniejszej części niniejszego uzasadnienia.

Z tych względów Sąd Apelacyjny oddalił apelację odwołującej się spółki na podstawie art. 385 k.p.c.

Orzeczenie w przedmiocie kosztów procesu znajduje uzasadnienie w art. 98 kpc w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015/1804 ze zm.).

SSO del. Izabela Głowacka-Damaszko SSA Maria Pietkun SSA Irena Różańska-Dorosz

R.S.